Jugendstil

Stilen fikk sitt gjennombrudd på verdensutstillingen i Paris i år 1900. I Frankrike ble den kalt Art Nouveau som betyr Ny kunst. I Tyskland ble den kalt Jugend, som betyr ungdom. Begge navnene viser at dette var noe helt nytt.

Av ifi.no

Jugendstilen bygget på ideen om at alt fra selve bygningen til den minste detalj i interiøret skulle danne en stilmessig helhet. Den ville bryte med datidens kopiering av tidligere tiders stiler og industriens masseproduksjon, og innføre en ny respekt for godt håndverk.

Metro-nedgangene i Paris er berømte, og i Barcelona er husene tegnet av Antoni Gaudi selvskrevne severdigheter. I Norge er Henrik Bulls Historiske museum (1902) i Oslo og Einar Oscar Schous Den Nationale Scene i Bergen (1909) hovedverk i norsk jugend arkitektur.

Ålesund er den norske byen som har flest hus i jugendstil. Den ble bygget opp igjen etter en stor bybrann i 1905 da stilen var på sitt mest populære.

Jugendstilens fasader

Mens dragestilen var en stil for trehus, finner vi jugendstilen mest i murhus. De to stilene går parallelt, og dragestilen tok etter hvert opp i seg elementer fra jugendstilens bølgende formspråk. Men fargesettingen ble forenklet, med ensfargede hus og bleke farger. Dørene var det eneste elementet som ble skilt ut med

en egen farge, gjerne i rødt, rødbrunt eller grågrønt.

Husene fikk assymetriske, buede og organiske former og store, brutte takflater, såkalte mansardtak. Murfasadene ble ofte prydet med ansikter.

Vindustypen er lett kjennelig. Jugendvinduet kombinerer praktisk bruk og hygge med store vindusruter nederst og småruter øverst.

Jugendstilens interiører

Stilen viser seg mest som en dekorasjonstil, i tapeter, smijernsrekkverk, sjablondekor og vakkert formede vinduer med farget glass. Linjeføringen og motivene har mye til felles med vikingtidens ornamentikk, og hos oss glir jugend og nasjonalromantisk dragestil ofte over i hverandre. Men jugendstilen likte bleke farger og lite kontraster. Bladgull i detaljene fikk det til å skinne i sjablondekoren. En mild gulbeige var populær på veggene: 1010-Y30R. Grågrønn var også godt likt: 2010-G30Y. Brystninger og brannmurer kunne få en gråblå farge: 3010-R90B. Stilen ble mye brukt til tapetmønstre, og mange av mønstrene bruker vi fortsatt i nye kopier, blant annet fra Norsk Arv kolleksjonen.

Stilens kjennetegn

Bygninger med buede linjer og assymetrisk plan.

Frodig dekorglede både ute og inne med organisk formede og slyngede plantemotiver.

Krysspostvinduer med store ruter nederst og små ruter øverst.